

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

22. prosince 2010*

Ve věci C-118/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Oberste Berufungs- und Disziplinarkommission (Rakousko) ze dne 16. března 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 1. dubna 2009, v řízení zahájeném

Robertem Kollerem,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, K. Schieman a L. Bay Larsen (zpravodaj),
soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za R. Kollera jím samým, abogado,
- za rakouskou vládu C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,
- za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,
- za řeckou vládu E. Skandalou a S. Vodina, jako zmocněnkyněmi,
- za španělskou vládu J. López-Medel Bäsconesem, jako zmocněncem,

- za Komisi Evropských společenství C. Hermesem a H. Støvlbækem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 2. června 2010,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy (Úř. věst. L 19, s. 16; Zvl. vyd. 05/01, s. 337), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/19/ES ze dne 14. května 2001 (Úř. věst. L 206, s. 1; Zvl. vyd. 05/04, s. 138, dále jen „směrnice 89/48 ve znění pozdějších předpisů“).
- ² Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi R. Kollerem a Rechtsanwaltsprüfungs-kommission Oberlandesgericht Graz (komise pověřená prováděním advokátních zkoušek u vyššího krajského soudu ve Štýrském Hradci) ohledně toho, že jej předseda této komise odmítl připustit ke zkoušce způsobilosti pro výkon povolání advokáta v Rakousku nebo zbavit povinnosti tuto zkoušku složit.

Právní rámec

Právo Unie

- 3 Podle čl. 1 písm. a), b) a g) směrnice 89/48 ve znění pozdějších předpisů:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

- a) ‚diplomem‘ jakýkoli diplom, osvědčení nebo jiný doklad o dosažené kvalifikaci nebo jakýkoliv soubor těchto diplomů, osvědčení nebo jiných dokladů:
 - který byl vydán příslušným orgánem v členském státě určeným v souladu s jeho právními a správními předpisy,
 - který prokazuje, že jeho držitel úspěšně ukončil nejméně tříleté postsekundární studium nebo odpovídající dobu rozvolněného studia na univerzitě, vysoké škole nebo na jiném zařízení rovnocenné úrovně, popřípadě že úspěšně ukončil odbornou přípravu požadovanou navíc k postsekundárnímu studiu, a

- který prokazuje, že jejich držitel má odbornou kvalifikaci požadovanou pro přístup k povolání regulovanému v členském státě nebo pro jeho výkon,

za podmínky, že vzdělávání a odborná příprava potvrzené diplomem, osvědčením nebo jiným dokladem o dosažené kvalifikaci byly získány převážně ve Společenství [...]

Diplomem ve smyslu prvního pododstavce se rozumí rovněž jakékoliv diplomy, osvědčení nebo jiné doklady o dosažené kvalifikaci nebo jakýkoliv soubor těchto diplomů, osvědčení nebo jiných dokladů vydaných příslušnými orgány členského státu, pokud jsou vydány po úspěšném ukončení vzdělání a odborné přípravy získané ve Společenství a jsou uznány příslušným orgánem tohoto členského státu za rovnocenné a pokud zakládají stejná práva na přístup k povolání, které je v tomto členském státě regulováno, a jeho výkon;

- b) ‚hostitelským členským státem‘ členský stát, ve kterém státní příslušník členského státu žádá, aby mohl vykonávat povolání, které je v uvedeném členském státě regulováno, jedná-li se o jiný členský stát, než ve kterém získal svůj diplom nebo poprvé vykonával dotyčné povolání;

[...]

- g) ‚zkouškou způsobilosti‘ zkouška, která se omezuje na odborné znalosti žadatele a kterou vykonávají [provádějí] příslušné orgány hostitelského členského státu s cílem ohodnotit schopnosti žadatele vykonávat regulované povolání v uvedeném členském státě.

K této zkoušce připraví příslušné orgány seznam oblastí, na které se na základě srovnání vzdělání a odborné přípravy vyžadovaných členským státem a vzdělání a odborné přípravy získaných žadatelem nevztahuje diplom nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci žadatele.

Zkouška způsobilosti musí vzít v úvahu skutečnost, že žadatel je kvalifikovaný odborník v členském státě původu nebo v členském státě, odkud přichází. Zkouška zahrnuje oblasti vybrané z těch, které jsou na seznamu a jejichž znalost je základním předpokladem pro výkon povolání v hostitelském členském státě. Zkouška také může zahrnovat znalost stavovských předpisů, které se týkají dotyčných činností v hostitelském členském státě. Podrobné podmínky zkoušky způsobilosti stanoví příslušné orgány hostitelského členského státu při dodržení pravidel práva Společenství.

[...]“

4 Článek 3 písm. a) směrnice 89/48 v pozměněném znění stanoví:

„Pokud je v hostitelském členském státě přístup k regulovanému povolání a jeho výkon podmíněn držením diplomu, nesmějí příslušné orgány z důvodů neodpovídající kvalifikace odmítnout povolit státnímu příslušníku členského státu přístup k uvedenému povolání a jeho výkon za stejných podmínek, které se vztahují na jeho vlastní státní příslušníky, jestliže

- a) je žadatel držitelem diplomu požadovaného v jiném členském státě pro přístup k dotyčnému povolání a pro jeho výkon na jeho území a tento diplom byl vydán v některém členském státě [...]“

5 Článek 4 odst. 1 a 2 uvedené směrnice stanoví:

„Bez ohledu na článek 3 může hostitelský členský stát také požadovat, aby žadatel:

a) prokázal odbornou praxi, pokud délka vzdělání a odborné přípravy uvedená na podporu jeho žádosti, jak je stanoveno v čl. 3 písm. a) a b), je nejméně o jeden rok kratší než doba požadovaná hostitelským členským státem. [...]

[...]

b) absolvoval adaptační období nepřesahující 3 roky nebo složil zkoušku způsobilosti, pokud

– obsah vzdělání a odborné praxe [odborné přípravy], které byly získány způsobem stanoveným v čl. 3 písm. a) a b), se podstatně liší od obsahu osvědčeného diplomem, který je požadován hostitelským členským státem, nebo

– pokud v případě uvedeném v čl. 3 písm. a) regulované povolání v hostitelském členském státě zahrnuje jednu nebo více regulovaných odborných činností, které nejsou součástí povolání regulovaného v členském státě původu nebo v členském státě, odkud žadatel přichází, a tento rozdíl odpovídá specifickému vzdělávání a odborné přípravě požadovaných v hostitelském členském státě a jeho obsah se podstatně liší od obsahu osvědčeného diplomem předkládaným žadatelem, nebo

[...]

Má-li hostitelský členský stát v úmyslu vyžadovat od žadatele absolvování adaptačního období nebo složení zkoušky způsobilosti, musí nejdříve ověřit, zda znalosti získané žadatelem v průběhu jeho odborné praxe nejsou takové, že plně nebo zčásti pokrývají podstatné rozdíly uvedené v prvním pododstavci.

Pokud hostitelský členský stát využije této možnosti, musí dát žadateli právo zvolit si mezi adaptačním obdobím a zkouškou způsobilosti. Pro povolání, jejichž výkon vyžaduje přesnou znalost vnitrostátního práva a v nichž poskytování právních rad nebo právní pomoci týkající se vnitrostátního práva je základním a nezbytným předpokladem dotyčné odborné činnosti, může hostitelský členský stát odchýlně od této zásady trvat buď na adaptačním období, nebo na zkoušce způsobilosti. [...]

2. Hostitelský členský stát však nesmí použít odst. 1 písm. a) a b) zároveň.“

Vnitrostátní právo

- 6 Kapitola 3 spolkového zákona o volném pohybu služeb a usazování evropských advokátů v Rakousku (Bundesgesetz über den freien Dienstleistungsverkehr und die

Niederlassung von europäischen Rechtsanwälten in Österreich, BGBl. I, 27/2000, ve znění zveřejněném v BGBl. I, 59/2004, dále jen „EuRAG“), obsahuje zejména § 24 až 29 tohoto zákona. Ustanovení § 24 EuRAG uvádí:

„1. Státní příslušníci členských států Evropské unie [...], kteří získali diplom, z něhož vyplývá, že jeho držitel splňuje profesní předpoklady, jež jsou potřebné pro bezprostřední přístup k některému z povolání uvedených v příloze k tomuto zákonu, se na žádost zapíší do seznamu advokátů [...], pokud úspěšně složí zkoušku způsobilosti.

2. Diplomem podle odstavce 1 se rozumí diplom, osvědčení nebo jiný doklad o dosažené kvalifikaci ve smyslu směrnice Rady 89/48[...]"

7 Ustanovení § 25 EuRAG zní takto:

„Zkouška způsobilosti je státní zkouškou, jež se týká výlučně odborných znalostí uchazeče, jimiž má být posouzena jeho způsobilost vykonávat v Rakousku povolání advokáta. Zkouška způsobilosti musí zohledňovat okolnost, že uchazeč má profesní kvalifikaci pro výkon povolání advokáta ve státě, který je členem Evropské unie.“

8 Ustanovení § 27 EuRAG stanoví:

„O připuštění ke zkoušce způsobilosti rozhoduje na žádost uchazeče předseda zkušební komise se souhlasem advokátní komory v sídle Oberlandesgericht nejpozději do čtyř měsíců od předložení úplných podkladů uchazečem.“

9 Ustanovení § 29 EuRAG stanoví:

„Předseda zkušební komise promine se souhlasem advokátní komory příslušné podle § 26 na žádost zkouškové předměty, pokud uchazeč prokáže, že během svého dosavadního vzdělání nebo dosavadní odborné praxe získal v oblasti zkušebního předmětu hmotněprávní a procesněprávní znalosti rakouského práva nezbytné pro výkon povolání advokáta v Rakousku.“

10 Ustanovení § 1 nařízení o výkonu advokacie (Rechtsanwaltsordnung, RGBL. 96/1868, ve znění zveřejněném v BGBl. I, 128/2004, dále jen „RAO“) má následující znění:

„1) Pro výkon advokacie v [Rakousku] se nevyžaduje úřední jmenování, ale pouze osvědčení o splnění následujících požadavků a zápis do seznamu advokátů [...]

2) Jedná se o následující podmínky:

[...]

d) praxe vykonávaná zákonným způsobem a v zákonném trvání;

e) úspěšně složená advokátní zkouška;

[...]“

- 11 Podle § 2 odst. 2 RAO musí být praxe pětiletá, z toho alespoň devět měsíců u soudu nebo státního zastupitelství a alespoň tři roky u advokáta působícího v Rakousku.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 12 Robert Koller, rakouský státní příslušník, získal dne 25. listopadu 2002 na univerzitě ve Štýrském Hradci (Rakousko) titul „Magister der Rechtswissenschaften“, tedy diplom osvědčující ukončení vysokoškolského studia právních věd v délce alespoň osmi semestrů.
- 13 Rozhodnutím ze dne 10. listopadu 2004 uznalo španělské ministerstvo školství a vědy rovnocennost titulu „Magister der Rechtswissenschaften“ s titulem „Licenciado en Derecho“, jelikož žadatel absolvoval kurzy na madridské univerzitě (Španělsko) a úspěšně složil doplňující zkoušky v souladu s postupem uznávání stanoveným španělským právním řádem.
- 14 Na základě toho, že je držitelem titulu „Licenciado en Derecho“, udělila dne 14. března 2005 advokátní komora v Madridu R. Kollerovi souhlas k používání titulu „abogado“.
- 15 Dne 5. dubna 2005 požádal R. Koller Rechtsanwaltsprüfungskommission u Oberlandesgericht Graz o připuštění ke zkoušce způsobilosti pro výkon povolání advokáta. Současně podal žádost o prominutí zkoušky podle § 29 EuRAG pro všechny předměty tvořící zkoušku způsobilosti.

- 16 Předseda uvedené Rechtsanwaltsprüfungscommission na základě § 27 EuRAG žádost o připuštění ke zkoušce způsobilosti zamítl rozhodnutím ze dne 11. srpna 2005. V té době vykonával R. Koller povolání advokáta ve Španělsku. Proti tomuto rozhodnutí podal odvolání k Oberste Berufungs- und Disziplinarcommission (nejvyšší odvolací a disciplinární komise, dále jen „OBDK“).
- 17 OBDK požadavky žadatele zamítl rozhodnutím ze dne 31. ledna 2006. Tato komise vycházela především ze skutečnosti, že ve Španělsku není na rozdíl od právní úpravy použitelné v Rakousku nutné k výkonu povolání advokáta absolvovat praxi. OBDK z toho vyvodila, že žádost R. Kollera má za cíl obejít povinnou pětiletou praxi vyžadovanou uvedenou právní úpravou.
- 18 Zadruhé, titul „Licenciado en Derecho“ nemůže podle OBDK postačovat k tomu, aby byl připuštěn ke zkoušce způsobilosti podle kapitoly 3 EuRAG. V tomto ohledu čl. 1 písm. a) druhá odrážka směrnice 89/48/EHS ve znění pozdějších předpisů rozlišuje mezi úspěšným ukončením nejméně tříletého postsekundárního studia a odbornou přípravu požadovanou navíc k tomuto studiu. Za těchto podmínek je třeba mít za to, že zkouška způsobilosti vyžadovaná EuRAG je zkouškou, jejímž cílem je pouze posoudit odborné znalosti žadatele. Jelikož podle OBDK nemá R. Koller žádné odborné znalosti, nemůže být připuštěn ke zkoušce způsobilosti. A konečně, účelem současného předložení žádosti o připuštění ke zkoušce způsobilosti a žádosti o její prominutí je ve skutečnosti úmyslné obejít rakouských právních předpisů.
- 19 Rozsudkem ze dne 13. března 2008 Verfassungsgerichtshof (ústavní soud, Rakousko) na základě stížnosti R. Kollera uvedené rozhodnutí o zamítnutí zrušil zejména z důvodu nedostatku poznatků naznačujících zneužití ze strany žadatele. V důsledku toho musí OBDK znovu rozhodnout o žádosti R. Kollera směřující k tomu, aby byl připuštěn ke zkoušce způsobilosti pro výkon povolání advokáta.

20 Za těchto okolností se OBDK rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Použije se směrnice 89/48[...] v případě rakouského státního příslušníka, pokud tento státní příslušník:

- a) úspěšně ukončil v Rakousku vysokoškolské studium právních věd a na základě rozhodnutí mu byl udělen akademický titul ‚Magister der Rechtswissenschaften‘,
- b) následně mu bylo prostřednictvím osvědčení o uznání [španělského] ministerstva školství a vědy po složení doplňujících zkoušek na španělské univerzitě, přičemž však délka tohoto studia nepřesahovala tři roky, uděleno oprávnění používat španělský titul ‚Licenciado en Derecho‘, který je rovnocenný s titulem rakouským, a
- c) zapsáním na seznam u madridské advokátní komory získal oprávnění používat profesní označení ‚abogado‘ a skutečně ve Španělsku vykonával povolání advokáta, a to po dobu tří týdnů před podáním žádosti a nejvýše pět měsíců k okamžiku přijetí rozhodnutí v prvním stupni.

2) V případě kladné odpovědi na první otázku:

Je výklad § 24 EuRAG v tom smyslu, že získání rakouského diplomu v oblasti právních věd, jakož i získání oprávnění k užívání španělského titulu ‚Licenciado en Derecho‘ po složení doplňujících zkoušek na španělské univerzitě v období

kratším než tři roky nejsou dostatečné pro připuštění ke zkoušce způsobilosti v Rakousku podle § 24 odst. 1 EuRAG bez prokázání praxe požadované vnitrostátním právem (§ 2 odst. 2 RAO), i když bylo žadateli ve Španělsku, kde není srovnatelný požadavek praxe vyžadován, povoleno působit jakožto „abogado“ a žadatel tam toto povolání vykonával po dobu tří týdnů před podáním žádosti a po dobu nejvýše pěti měsíců k okamžiku přijetí rozhodnutí v prvním stupni, slučitelný se směrnicí 89/48[...]?“

K pravomoci Soudního dvora

- ²¹ Úvodem je třeba ověřit, zda je OBDK soudem ve smyslu článku 234 ES, a zda v důsledku toho má Soudní dvůr pravomoc se vyslovit k otázkám, které mu byly touto komisí položeny.
- ²² V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora při posouzení, zda předkládající orgán má povahu „soudu“ ve smyslu článku 234 ES, což je otázka, která spadá výlučně do práva Unie, bere Soudní dvůr v úvahu souhrn okolností, jako je zákonný základ orgánu, jeho trvalost, závaznost jeho jurisdikce, kontradiktorní povaha řízení, použití právních norem orgánem, jakož i jeho nezávislost (viz zejména rozsudky ze dne 17. září 1997, Dorsch Consult, C-54/96, Recueil, s. I-4961, bod 23; ze dne 31. května 2005, Syfait a další, C-53/03, Sb. rozh. s. I-4609, bod 29, jakož i ze dne 14. června 2007, Häupl, C-246/05, Sb. rozh. s. I-4673, bod 16).

- 23 OBDK, u níž je nesporné, že je její jurisdikce závazná, přitom vykazuje – jak uvedla generální advokátka v bodě 52 svého stanoviska – všechny prvky nezbytné k tomu, aby mohla být kvalifikována jako soud ve smyslu článku 234 ES.
- 24 Soudní dvůr má tudíž pravomoc k tomu, aby zodpověděl otázky položené předkládajícím soudem.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 25 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda se může držitel dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného v hostitelském členském státu po ukončení více než tříletého postsekundárního studia, jakož i rovnocenného dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného v jiném členském státě po ukončení doplňujícího méně než tříletého studia, který ho v tomto státě opravňuje k výkonu regulovaného povolání advokáta, které v tomto státě ke dni podání žádosti o připuštění ke zkoušce způsobilosti skutečně vykonával, za účelem přístupu k regulovanému povolání advokáta v hostitelském členském státě domáhat, pod podmínkou úspěšného složení zkoušky způsobilosti, ustanovení směrnice 89/48 ve znění pozdějších předpisů.
- 26 Je třeba připomenout, že pojem „diplom“, tak jak je definován v čl. 1 písm. a) směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, představuje nosný kámen obecného systému pro uznávání vysokoškolských diplomů stanoveného touto směrnicí (viz zejména rozsudek ze dne 23. října 2008, Komise v. Španělsko, C-286/06, Sb. rozh. s. I-8025, bod 53).

- 27 S výhradou ustanovení článku 4 směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, dává čl. 3 první pododstavec písm. a) této směrnice každému žadateli, který je držitelem „diplomu“ ve smyslu této směrnice, jenž mu umožňuje vykonávat regulovanou činnost v členském státě, právo vykonávat stejné povolání v jakémkoli jiném členském státě (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Španělsko, bod 54).
- 28 Pokud jde o kvalifikaci, jíž se dovolává R. Koller, je třeba zdůraznit, že „diplom“ ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, může být souborem dokladů o dosažené kvalifikaci.
- 29 Co se týče podmínky uvedené v čl. 1 písm. a) první odrážce směrnice 89/48 ve znění pozdějších předpisů, je třeba konstatovat, že ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 29. ledna 2009, Consiglio Nazionale degli Ingegneri (C-311/06, Sb. rozh. s. I-415), Soudní dvůr v bodě 48 tohoto rozsudku rozhodl, že tato podmínka je splněna v případě dokladů o dosažené kvalifikaci, které předložila osoba, která požádala o své zapsání na seznam inženýrů v Itálii, jelikož každý z dokladů o dosažené kvalifikaci této osoby byl vydán příslušným orgánem určeným v souladu s italskými a španělskými právními předpisy. Uvedená podmínka je rovněž splněna v případě dokladů o dosažené kvalifikaci, které uvádí R. Koller, jelikož každý z nich byl vydán příslušným orgánem určeným v souladu s rakouskými a španělskými právními předpisy.
- 30 Co se týče podmínky uvedené v čl. 1 písm. a) druhé odrážce směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, je nutno konstatovat, že taková osoba, jako je R. Koller, jak již Soudní dvůr rovněž rozhodl v bodě 49 výše uvedeného rozsudku Consiglio Nazionale degli Ingegneri ohledně osoby dotčené ve věci, ve které byl vydán tento rozsudek,

splňuje podmínku, podle které držitel musí úspěšně ukončit nejméně tříleté postsekundární studium na univerzitě. Tato skutečnost je totiž výslovně osvědčena dokladem o dosaženém vzdělání, který byl dotyčnému vydán univerzitou ve Štýrském Hradci.

- 31 Pokud jde o podmínku uvedenou v čl. 1 písm. a) třetí odrážce směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, z dokladu o uznání vystaveného španělským ministerstvem školství a vědy a každopádně ze zápisu R. Kollera do seznamu vedeného advokátní komorou v Madridu vyplývá, že jmenovaný má odbornou kvalifikaci požadovanou pro přístup k regulovanému povolání ve Španělsku (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Consiglio Nazionale degli Ingegneri, bod 50).
- 32 Krom toho na rozdíl od osvědčení o uznání rovnocennosti, které dokládala osoba dotčená ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Consiglio Nazionale degli Ingegneri, jež nepotvrzovalo žádné vzdělání, které je součástí španělského vzdělávacího systému, a nespočívalo ani na zkoušce, ani na odborné zkušenosti získané ve Španělsku, osvědčuje španělský doklad o dosažené kvalifikaci, který uplatňuje R. Koller, že získal dodatečnou kvalifikaci ke kvalifikaci získané v Rakousku.
- 33 Platí tedy sice, že doklad osvědčující odbornou kvalifikaci nemůže být postaven na roveň „diplomu“ ve smyslu směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, aniž je kvalifikace zcela nebo částečně získána v rámci vzdělávacího systému členského státu, který dotčený doklad vydal (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Consiglio Nazionale degli Ingegneri, bod 55), avšak není to případ dokladu o dosažené kvalifikaci uplatňovaného R. Kollerem ve věci v původním řízení.

- ³⁴ Mimoto okolnost, že tento španělský doklad o dosažené kvalifikaci neosvědčuje tříleté odborné vzdělávání a přípravu ve Španělsku, není v tomto ohledu rozhodující. Článek 1 písm. a) první pododstavec uvedené směrnice totiž nevyžaduje, aby tříleté postsekundární studium nebo rozvolněné studium odpovídající doby byly absolvovány v jiném členském státě nežli v hostitelském členském státě.
- ³⁵ Taková osoba, jako R. Koller, je tak skutečně držitelem „diplomu“ ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů.
- ³⁶ V důsledku toho je na první otázku třeba odpovědět, že držitel dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného v hostitelském členském státu po ukončení více než tříletého postsekundárního studia, jakož i rovnocenného dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného v jiném členském státě po ukončení doplňujícího méně než tříletého studia, který ho v tomto státě opravňuje k výkonu regulovaného povolání advokáta, které v tomto státě ke dni podání žádosti o připuštění ke zkoušce způsobilosti skutečně vykonával, se může za účelem přístupu k regulovanému povolání advokáta v hostitelském členském státě domáhat, pod podmínkou úspěšného složení zkoušky způsobilosti, ustanovení směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů.

Ke druhé otázce

- ³⁷ Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, musí být vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby příslušné orgány hostitelského členského státu odmítly připustit osobu, která se nachází v takové

situaci, jako žalobce v původním řízení, ke zkoušce způsobilosti pro výkon povolání advokáta, neexistuje-li důkaz o absolvování praxe vyžadované právní úpravou tohoto členského státu.

- 38 Jakožto držitel „diplomu“ ve smyslu čl. 1 písm. a) směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, může taková osoba, jako R. Koller, využít v souladu s čl. 3 prvním pododstavcem písm. a) této směrnice přístupu k výkonu regulovaného povolání advokáta v hostitelském členském státě.
- 39 Co se nicméně týče povolání, jehož výkon vyžaduje přesnou znalost vnitrostátního práva a v němž je poskytování právních rad nebo právní pomoci týkajících se vnitrostátního práva základním a nezbytným předpokladem dotyčné odborné činnosti, článek 3 směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, nebrání na základě čl. 4 odst. 1 písm. b) této směrnice tomu, aby hostitelský členský stát rovněž vyžadoval, aby se žadatel podrobil zkoušce způsobilosti, jestliže tento stát nejprve ověří, zda znalosti získané žadatelem v průběhu jeho odborné praxe nejsou takové, že plně nebo zčásti pokrývají podstatné rozdíly uvedené v prvním pododstavci posledně uvedeného ustanovení.
- 40 Jestliže je přitom žadatel v hostitelském členském státě podroben zkoušce způsobilosti, jejímž předmětem je právě se přesvědčit, že je schopen vykonávat povolání regulované v tomto členském státě, nemůže tento stát podle článku 4 směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, odmítnout osobu, která se nachází v takové situaci, jako je situace žalobce v původním řízení, připustit k takové zkoušce z důvodu, že neabsolvovala praxi vyžadovanou právní úpravou tohoto členského státu.
- 41 V důsledku toho je na druhou otázku třeba odpovědět, že směrnice 89/48, ve znění pozdějších předpisů, musí být vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby příslušné orgány hostitelského členského státu odmítly připustit osobu, která se nachází

v takové situaci, jako je situace žalobce v původním řízení, ke zkoušce způsobilosti pro výkon povolání advokáta, neexistuje-li důkaz o absolvování praxe vyžadované právní úpravou tohoto členského státu.

K nákladům řízení

- ⁴² Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Držitel dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného v hostitelském členském státu po ukončení více než tříletého postsekundárního studia, jakož i rovnocenného dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného v jiném členském státě po ukončení doplňujícího méně než tříletého studia, který ho v tomto státě opravňuje k výkonu regulovaného povolání advokáta, které v tomto státě ke dni podání žádosti o přípuštění ke zkoušce způsobilosti skutečně vykonával, se může za účelem přístupu k regulovanému povolání advokáta v hostitelském členském státě domáhat, pod podmínkou úspěšného složení zkoušky způsobilosti, ustanovení směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/19/ES ze dne 14. května 2001.

- 2) **Směrnice 89/48, ve znění směrnice 2001/19, musí být vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby příslušné orgány hostitelského členského státu odmítly připustit osobu, která se nachází v takové situaci, jako je situace žalobce v původním řízení, ke zkoušce způsobilosti pro výkon povolání advokáta, neexistuje-li důkaz o absolvování praxe vyžadované právní úpravou tohoto členského státu.**

Podpisy.